

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 8/06-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. júna 2006 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť N. Z., B., zastúpenej advokátkou JUDr. O. P., K., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Bratislava I v konaní sp. zn. 1 Ro 2328/04 (v súčasnosti sp. zn. 8 C 645/04), a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo N. Z. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 1 Ro 2328/04 (v súčasnosti sp. zn. 8 C 645/04) porušené bolo.

2. N. Z. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Bratislava I je povinný nahradiť N. Z. trovy právneho zastúpenia v sume 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet právnej zástupkyne JUDr. O. P. do pätnástich dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Sťažnosti N. Z. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. novembra 2005 doručená sťažnosť N. Z., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. O. P., K., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 1 Ro 2328/04 (v súčasnosti sp. zn. 8 C 645/04).

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 8/06-11 zo 4. januára 2006 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu, ktorá mu bola doručená 6. marca 2006 vyjadril, že okresný súd netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa sťažovateľky vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 16. marca 2006 oznámila, že netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd využil možnosť postupu podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, pretože vzhľadom na charakter posudzovanej veci, v ktorej je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uvádza, že 29. septembra 2004 doručila okresnému súdu návrh na vydanie platobného rozkazu z dôvodu neuhradenia mzdy proti odporkyni B., spol. s r. o., B., ktorému bola pridelená spisová značka 1 Ro 2328/04.

Okresný súd v danej veci od podania návrhu na vydanie platobného rozkazu nekonal, preto sťažovateľka doručila okresnému súdu 18. augusta 2005 sťažnosť na prietahy v konaní. Predsedníčka okresného súdu v odpovedi na sťažnosť sťažovateľky uviedla, že sťažnosť považuje za dôvodnú a súd bude vo veci urýchlene konať.

S prihliadnutím na uvedené skutočnosti sťažovateľka vo svojom návrhu výroku rozhodnutia (petite) žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní sp. zn. 1 Ro 2328/04 (v súčasnosti sp. zn. 8 C 645/04) a prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez zbytočných prietahov. Zároveň sťažovateľka požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk a náhrady trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd výzvou z 22. februára 2006 požiadal predsedu okresného súdu, aby sa v zmysle ustanovenia § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde vyjadril k sťažnosti sťažovateľky. Predseda okresného súdu v stanovisku doručenom ústavnému súdu 27. marca 2006 uviedol prehľad úkonov vykonaných v predmetnej veci a vyjadril sa, že *„Vzhľadom na pretrvávajúce kritické personálne obsadenie sudcov na občianskoprávnom úseku Okresného súdu Bratislava I a pretrvávajúci poddimenzovaný stav sudcov, ktorý*

*k dnešnému dňu trvá, vo veci musím konštatovať, že **objektívny priet'ah** v konaní od 29. 9. 2004 do 30. 8. 2005 bol zavinený touto skutočnosťou.*

Subjektívne zavinenie konajúcej zákonnej sudkyne zistené nebolo. Vzhľadom na predmet sporu ako i skutočnosť, že v oddelení 8 C bol vybavovaný neúmerne vysoký stav pridelených vecí popri priemernom mesačnom nápade nových vecí, súd vo veci konal bez zbytočných a ním zavinených priet'ahov“.

Predseda okresného súdu vo svojom stanovisku zároveň navrhol, aby ústavný súd s prihliadnutím na uvedené skutočnosti nepriznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľky, stanoviska predsedu okresného súdu, ako aj podrobného preštudovania spisu okresného súdu sp. zn. 1 Ro 2328/04 (v súčasnosti sp. zn. 8 C 645/04) zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Sťažovateľka doručila okresnému súdu 29. septembra 2004 návrh na vydanie platobného rozkazu - uhradenie finančnej sumy s príslušenstvom v súvislosti s nárokmi vyplývajúcimi z pracovnej zmluvy uzavretej medzi ňou a odporkyňou. Sťažovateľka zároveň požiadala aj o oslobodenie od zaplataenia súdnych poplatkov.

Okresný súd vydal 5. októbra 2005 pokyn na preradenie návrhu sťažovateľky do registra C z dôvodu podania žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov. Okresný súd vydal 8. októbra 2004 pokyn na predloženie spisu vyššiemu súdnemu úradníkovi za účelom vypracovania rozhodnutia o žiadosti sťažovateľky o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Okresný súd uznesením č. k. 8 C 645/04-24 z 30. augusta 2005 priznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov a vyzval odporkyňu, aby sa v určenej lehote vyjadrila

k žalobe sťažovateľky. Okresný súd výzvou z 18. novembra 2005 požiadal právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby súdu oznámila adresu odporkyne.

Okresný súd uznesením č. k. 8 C 645/04-27 z 19. januára 2006 ustanovil tajomníčku okresného súdu za opatrovníčku odporkyni podľa ustanovenia § 29 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Okresný súd nariadil 23. januára 2006 termín pojednávania na 23. február 2006. Opatrovníčka odporkyne listom z 23. januára 2006 požiadala o ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní z pracovných dôvodov, pričom žiadala, aby pojednávanie nebolo odročené.

Podľa úradného záznamu okresného súdu z 22. februára 2006 právna zástupkyňa sťažovateľky telefonicky oznámila svoju neúčasť na pojednávaní (úspora trov). Na pojednávaní 23. februára 2006 bolo uznesenie č. k. 8 C 645/04-27 z 19. januára 2006 zrušené z dôvodu prítomnosti štatutárneho zástupcu odporkyne, súd vykonal dokazovanie vo veci a rozsudkom č. k. 8 C 645/04-37 okresný súd zaviazal odporkyňu uhradiť sťažovateľke určenú sumu s príslušenstvom a trovy konania, pričom vo zvyšnej časti návrh sťažovateľky zamietol. Okresný súd vydal 27. apríla 2006 pokyn na doručenie rozsudku účastníkom konania.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov. V zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo

na to, aby jeho záležitost bola v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, pričom nestačí, že štátny orgán vo veci koná (napr. rozhodnutia II. ÚS 157/02, I. ÚS 76/03). Až právoplatným rozhodnutím, bez ohľadu na to, či vyznie v prospech alebo neprospech účastníka, sa vytvára právna istota. Preto na naplnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby všeobecný súd iba o veci konal a nerozhodol ju s účinkami právoplatnosti a prípadne vykonateľnosti svojho meritórneho rozhodnutia.

Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa naplní, ako to konštantne ústavný súd vo svojich rozhodnutiach uvádza, až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 10/98, I. ÚS 89/99, III. ÚS 127/03 a ďalšie).

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, II. ÚS 32/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníkov súdneho konania a postup samotného súdu.

Pokiaľ ide o kritérium „právna a faktická zložitosť veci“, ústavný súd vzal do úvahy právny a skutkový stav veci. Predmetom konania je návrh na vydanie platobného rozkazu - žaloba o úhradu mzdy a súvisiacich nárokov vyplývajúcich z pracovnej zmluvy uzavretej

medzi sťažovateľkou a odporkyňou. Posudzovaná vec patrí po právnej aj skutkovej stránke k štandardnej agende všeobecných súdov, pretože ide o pracovnoprávny spor patriaci do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v tejto súvislosti nezistil žiadnu okolnosť v správaní sťažovateľky, ktorou by prispela k zbytočným priet'ahom v konaní. Sťažovateľka podala predsedovi okresnému súdu 18. augusta 2005 sťažnosť na priet'ahy v konaní, čím dala najavo nespokojnosť s rýchlou priebehom predmetného konania. Predsedníčka okresného súdu posúdila sťažnosť sťažovateľky ako dôvodnú (vyjadrenie č. Spr. 2155/05 z 19. septembra 2005).

Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu uvedeného práva, ústavný súd zistil, že okresný súd bol v priebehu posudzovaného konania nečinný, hoci plynulému postupu vo veci nebránila žiadna zákonná prekážka v konaní (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04).

Ústavný súd s prihliadnutím aj na ustanovenie § 100 ods. 1 OSP vyhodnotil postup okresného súdu v období od 8. októbra 2004 do 30. augusta 2005 (10,5 mesiacov) ako obdobie, v ktorom došlo nečinnosťou okresného súdu k zbytočným priet'ahom v posudzovanom konaní.

Predseda okresného súdu vo vyjadrení z 20. marca 2006 uviedol, že v predmetnom konaní došlo k objektívnym priet'ahom s prihliadnutím na poddimenzovaný stav sudcov a vysoký nápad vecí. Subjektívne zavinenie zákonnej sudkyne nebolo zistené, preto

predseda okresného súdu navrhol nepriznať sťažovateľke primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd sa nestotožňuje s argumentáciou predsedu okresného súdu a zotrúva na svojej ustálenej judikatúre, podľa ktorej personálne dôvody a vysoký nápad vecí nemožno akceptovať ako ospravedlniteľné dôvody v súvislosti so vznikom zbytočných pried'ahov v konaní (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 18/98, I. ÚS 20/02, III. ÚS 17/02, IV. ÚS 84/02). Preťaženosť súdov, ich personálne a organizačné problémy nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným pried'ahom v konaní (rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 14/00, III. ÚS 145/02).

Na základe uvedených dôvodov ústavný súd dospel k názoru, že bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných pried'ahov v uvedenom období, tak ako jej ho zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv a slobôd vzniklo nečinnosťou, môže ústavný súd prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Sťažovateľka v petite svojej sťažnosti žiadala, aby ústavný súd po vyslovení porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných pried'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez zbytočných pried'ahov. Vzhľadom na skutočnosť, že okresný súd rozhodol v danej veci rozsudkom č. k. 8 C 645/04-37 z 23. februára 2006, ústavný súd nepovažoval za účelné prikázať okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných pried'ahov.

IV.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení práva sťažovateľky, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Ústavný súd pri stanovení výšky primeraného finančného zadost'učinenia vzal do úvahy obdobie nečinnosti okresného súdu, ako aj okolnosť, že sťažovateľka svojím správaním neprispela k zbytočným priesťahom v posudzovanom konaní. Ústavný súd v okolnostiach tejto veci považuje sumu 20 000 Sk pre sťažovateľku za primeranú aj so zreteľom na skutočnosť, že predmet konania – nároky vyplývajúce z pracovnoprávneho pomeru – si vyžaduje zvláštnu starostlivosť (zabezpečenie základných životných potrieb, pričom sťažovateľka je žiteľkou rodiny a stará sa o maloleté dieťa). Žiadosti sťažovateľky, ktorá požadovala priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 200 000 Sk, vo zvyšnej časti nevyhoveli, lebo ňou požadovaná suma nezodpovedá celkovej dĺžke konania, ani jednorázovému obdobiu nečinnosti okresného súdu.

Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia vychádzal ústavný súd zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru, aplikovaného na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadost'učinenia nie je prípadná náhrada škody.

V súlade s ustanovením § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom uhrádza účastník zo svojho. Na základe ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý zakotvuje výnimku z tejto zásady, ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia, pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky bolo porušené, a teda mala vo veci úspech.

Pri určení náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je ocenieľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna šestina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je ocenieľná peniazmi.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Vzhľadom na skutočnosť, že úkony právnej služby boli realizované v roku 2005, ústavný súd vychádzal pri týchto úkonoch z oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, podľa ktorého za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk. Ústavný súd priznal náhradu trov za dva úkony právnej pomoci (príprava a prevzatie vecí, písomné vypracovanie sťažnosti), každý v hodnote 2 501 Sk. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., t. j. dvakrát 150 Sk. Vo zvyšnej časti požadovaným trovám právneho zastúpenia ústavný súd nevyhovел (napr. rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 91/03).

Podľa takto určených kritérií je správny výpočet trov v sume 5 302 Sk, ktorú ústavný súd zaviazal uhradiť právnej zástupkyni sťažovateľky okresný súd (ustanovenie § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. júna 2006